Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 26. julija 2017 *

„Predhodno odločanje – Direktiva 2003/88/ES – Člen 17 – Zaščita varnosti in zdravja delavcev – Organizacija delovnega časa – Dodatna nadomestila – Društvo za zaščito otrok – „Starši v otroških vaseh‘ – Začasna odsotnost titularnih ‚staršev‘ – Delavke, zaposlene kot ‚starši‘ namestniki – Pojem“

V zadevi C-175/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Korkein oikeus (vrhovno sodišče, Finska) z odločbo z dne 24. marca 2016, ki je na Sodišče prispela 29. marca 2016, v postopku

Hannele Hälvä,

Sari Naukkarinen,

Pirjo Paajanen,

Satu Piik

proti

SOS-Lapsikylä ry,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik senata, K. Lenaerts, predsednik Sodišča, v funkciji sodnika četrtega senata, E. Juhász, sodnik, K. Jürimäe, sodnica, in C. Lycourgos (poročevalec), sodnik,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 2. marca 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za H. Hälvä, S. Naukkarinen, P. Paajanen in S. Piik sprva P. Ahonen, nato P. Ahonen skupaj s T. Lehtinen, odvetnici,

– za SOS-Lapsikylä ry sprva J. Syrjänen, nato J. Syrjänen in J. Nevala, odvetnika,

– za finsko vlado H. Leppo, agentka,

* Jezik postopka: finščina.

– za nemško vlado J. Möller in T. Henze, agenta,

– za Evropsko komisijo I. Koskinen in M. van Beek, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 6. aprila 2017

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 17(1) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 381).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Hannele Hälvä, Sari Naukkarinen, Pirjo Paajanen in Satu Piik ter njihovim delodajalcem, društvom SOS-Lapsikylä ry, ker jim je to društvo zavrnilo plačilo nadomestil za nadurno, večerno, nočno, sobotno in nedeljsko delo v obdobju med letoma 2006 in 2009.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člen 2 Direktive 2003/88 določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. ‚delovni čas‘ pomeni vsak čas, v katerem delavec dela, je na razpolago delodajalcu in opravlja svoje naloge ali dolžnosti v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso;

2. ‚čas počitka‘ pomeni vsak čas, ki ni delovni čas;

[…]“

4 Člen 7(1) navedene direktive določa:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi vsakemu delavcu zagotovijo pravico do plačanega letnega dopusta najmanj štirih tednov, v skladu s pogoji za upravičenost in dodelitev letnega dopusta, ki jih določa nacionalna zakonodaja in/ali praksa.“

5 Člen 17(1) te direktive določa:

„Ob upoštevanju splošnih načel varovanja zdravja in varnosti delavcev države članice lahko odstopajo od členov 3 do 6, 8 in 16, če zaradi posebnih značilnosti izvajane dejavnosti dolžina delovnega časa ni odmerjena in/ali vnaprej določena ali jo lahko določijo delavci sami, še posebno pa v primerih, ko gre za:

(a) vodilne kadre ali druge osebe s pooblastili za avtonomno odločanje;

(b) delavce, ki so družinski člani; ali

(c) delavce, ki službujejo pri verskih obredih v cerkvah ali verskih skupnostih.“

Finsko pravo

6 Člen 2(1) työaikalaki (605/1996) (zakon (605/1996) o delovnem času, v nadaljevanju: zakon o delovnem času) določa:

„Ta zakon, razen člena 15(3), ne velja:

[…]

3. za dela, ki jih delavec opravlja na domu ali v takih okoliščinah, da ni mogoče šteti, da je nadzor nad uporabo časa, posvečenega temu delu, v pristojnosti delodajalca;

[…]“

Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

7 SOS-Lapsikylä ry, društvo, katerega cilj je zaščita otrok, za otroke, za katere prevzame skrb, organizira čim bolj družinsko nastanitev v sedmih otroških vaseh, v katerih je v vsaki od njih več hiš za otroke. Osebje otroških vasi sestavljajo vodja, titularni „starši“, „starši“ namestniki in drugo osebje. Hiše za otroke so prebivališča otrok, za katere se prevzame skrb, v njih pa so nastanjeni od trije do šest otrok in eden ali več titularnih „staršev“ (ali njihovih namestnikov, če so titularni „starši“ odsotni).

8 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so bile v društvu SOS-Lapsikylä ry kot „starši“ namestniki zaposlene do leta 2009, nekatere od njih pa do leta 2010. Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so kot „starši“, ki nadomeščajo titularne „starše“ med njihovo odsotnostjo (upravičeno s prostimi dnevi, letnim dopustom ali bolniško odsotnostjo), živele z otroki in same skrbele za hišo za otroke ter za vzgojo in varstvo mladoletnih stanovalcev med drugim tako, da so zagotavljale preskrbo in da so zunaj spremljale otroke.

9 Pri Etelä-Savon käräjäoikeus (sodišče prve stopnje za južni Savo, Finska) so vložile tožbo, s katero predlagajo, naj se ugotovi, da je bilo njihovo delo za društvo SOS-Lapsikylä ry „delo“ v smislu člena 1 zakona o delovnem času in naj se temu društvu naloži plačilo nadomestil, dolgovanih v skladu z zakonom o delovnem času in kolektivno pogodbo za zadevni sektor za obdobje med letoma 2006 in 2009 zaradi nadurnega dela oziroma delovnih nalog, izvajanih zvečer, ponoči ali med koncem tedna.

10 Etelä-Savon käräjäoikeus (sodišče prve stopnje za južni Savo) je s sodbo z dne 4. maja 2012 zavrnilo tožbo tožečih strank v postopku v glavni stvari, pri čemer je štelo, da se za njihovo delo ne uporabi zakon o delovnem času. Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so, potem ko je Etelä-Savon käräjäoikeus (sodišče prve stopnje za južni Savo) zavrnilo njihovo tožbo, vložile pritožbo zoper sodbo navedenega sodišča pri Itä-Suomen hovioikeus (pritožbeno sodišče za vzhodno Finsko), ki je navedeno sodbo potrdilo s sodbo z dne 4. julija 2013. Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so zoper to sodbo vložile pritožbo pri predložitvenem sodišču.

11 Navedeno sodišče poudarja, da predstavniki delodajalca ne nadzirajo vsakodnevnega dela „staršev“ namestnikov in da jim delodajalec ne daje navodil glede delovnega časa ali počitka v delovnih dneh. Znotraj omejitev, ki jih narekujejo potrebe otrok, lahko „starš“ namestnik sam določa organizacijo in vsebino svojega dela. Vendar pa je za vsakega otroka določen program varstva in vzgoje, v skladu s katerim mora „starš“ namestnik skrbeti za otroka in v zvezi s katerim pripravi poročilo. Poleg tega se „starš“ namestnik s titularnim „staršem“ posvetuje glede delovanja hiše za otroke, ki jo vodi, in glede praktičnih vprašanj, ki so s tem povezana.

12 V skladu s pogodbami o zaposlitvi tožečih strank iz postopka v glavni stvari je njihova letna delovna obveznost znašala 190 24-urnih obdobij, razen za eno od njih, katere letna delovna obveznost je znašala 170 24-urnih obdobij, od tega pa je bilo treba odšteti od 30 do 33 dni letnega dopusta. V praksi so obdobja nadomeščanja trajala od nekaj dni do več tednov.

13 Predložitveno sodišče še poudarja, da vodja vnaprej določi sezname, iz katerih je za vsak dan posebej razvidno, v kateri hiši mora delati „starš“ namestnik. Zadnjenavedeni se s titularnim „staršem“ dogovori o uri, ko se začne nadomeščanje. Poleg tega je treba dnevne urnike določiti tako, da ima vsak delavec povprečno dva prosta konca tedna na mesec. Med nadomeščanjem ima delavec tudi pravico do enega prostega dneva na teden. Plačilo „staršev“ namestnikov je določeno glede na nespremenljivo mesečno osnovo, vendar pa ima „starš“ namestnik, ki dela več kot 190 24-urnih obdobij, pravico do dodatnega nadomestila.

14 Predložitvenemu sodišče se predlaga, naj ugotovi, ali se zakon o delovnem času uporabi za „starše“ namestnike, kar bi pomenilo, da bi moralo društvo SOS-Lapsikylä ry tožečim strankam iz postopka v glavni stvari priznati nadomestila, ki jih zahtevajo. Natančneje, ugotoviti naj bi bilo treba, ali so dejavnosti „staršev“ namestnikov s področja uporabe tega zakona izključene na podlagi člena 2(1)(3) navedenega zakona. Predložitveno sodišče poudarja, da v skladu s to določbo delo, ki ga delavec opravlja na domu oziroma v takih okoliščinah, da ni mogoče šteti, da je nadzor nad uporabo časa, posvečenega temu delu, v pristojnosti delodajalca, ne spada na področje uporabe določb o organizaciji delovnega časa, z izjemo člena 15(3) zakona o delovnem času, ki pa v obravnavani zadevi ni upošteven.

15 Predložitveno sodišče navaja, da je bila z zakonom o delovnem času prenesena Direktiva 2003/88, ki z nekaterimi določbami, zlasti členom 17(1), nacionalnemu zakonodajalcu dopušča, da v določenih okoliščinah odstopa od določb te direktive glede obdobij dela in počitka.

16 Predložitveno sodišče poudarja še, da zakon o delovnem času ne ureja samo delovnega časa, trajanja zakonitega delovnega časa, prekoračitve takega časa, nočnega in izmenskega dela ter počitka in nedeljskega dela, temveč določa tudi nadomestila, ki se dolgujejo iz različnih razlogov, kot so nadure in nedeljsko delo.

17 Čeprav se predložitveno sodišče zaveda, da se Direktiva 2003/88 razen glede plačanega letnega dopusta ne uporablja za plačilo delavca, pa meni, da je razlaga te direktive bistvena za rešitev spora, ki ga obravnava. Pravica do dodatkov k plači, ki jih določa zakon o delovnem času, naj bi bila namreč odvisna od tega, ali se v obravnavani zadevi uporabi navedeni zakon, ki ureja tudi delovni čas in počitek.

18 Natančneje, predložitveno sodišče meni, da je za razlago izjeme iz člena 2(1)(3) zakona o delovnem času upoštevno predvsem odstopanje iz člena 17(1) Direktive 2003/88.

19 Po mnenju predložitvenega sodišča iz sodbe z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612), izhaja, da se, če na eni strani ni dokazano, da lahko delavci odločajo o tem, koliko ur bodo delali, in če na drugi strani ti delavci niso dolžni biti na delovnem mestu ob določenem delovnem času, odstopanje iz člena 17(1) Direktive 2003/88 ne uporabi.

20 Predložitveno sodišče pa meni, da se dejansko stanje v zadevi, v kateri je bila izdana navedena sodba, zelo razlikuje od zadeve, ki jo obravnava, zlasti kar zadeva naravo dela in pogoje opravljanja tega dela.

21 Tako navaja, da je v obravnavanem primeru delo, ki so ga opravljale tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, po svoji vsebini primerljivo z delom, ki ga v družini opravlja eden od družinskih članov, ki je izrecno zajeto s členom 17(1)(b) Direktive 2003/88. Navedeno sodišče poleg tega poudarja, da je treba to določbo sicer razlagati ozko, da pa seznam dejavnosti, ki so z njo zajete, ni izčrpen. Zato meni, da je mogoče, da se to odstopanje uporabi za delo „staršev“ namestnikov, čeprav ne gre za delavce, ki so družinski člani, v smislu člena 17(1)(b) te direktive.

22 Predložitveno sodišče navaja še, da so v obravnavanem primeru možnosti delodajalca pri nadziranju, kako tožeče stranke iz postopka v glavni stvari uporabijo čas, omejene, ker bi lahko tak nadzor vplival na možnost „starša“ namestnika, da se vede kot pravi starš in da z otroki vzpostavi zaupno razmerje. Navedeno sodišče dodaja, da se zdi, da takega nadzora ni bilo. „Starši“ namestniki se namreč o svojih nalogah, počitku in odhodu iz hiše samostojno odločajo v okviru omejitev, ki jih narekujejo potrebe otrok, pri čemer je res, da te potrebe vplivajo na možnost, da se ti „starši“ namestniki posvetijo svojim osebnim stvarem in prosto organizirajo svoje življenje.

23 V teh okoliščinah je Korkein oikeus (vrhovno sodišče, Finska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 17(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da lahko spada na njegovo področje uporabe dejavnost v hiši za otroke, kot je zgoraj opisana, v okviru katere delavec, ki „starša v otroški vasi“ otrok, za katere se prevzame skrb, nadomešča med njegovo odsotnostjo, živi z otroki v razmerah družinskega okolja in v tem času samostojno skrbi za potrebe otrok in družine na enak način, kot bi to počel pravi starš?“

Vprašanje za predhodno odločanje

24 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 17(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da se lahko uporabi za dejavnost zaposlene osebe, kot je v postopku v glavni stvari, ki je zagotavljanje skrbi za otroke v razmerah družinskega okolja zaradi nadomeščanja osebe, ki ji je primarno naložena ta naloga.

25 Najprej je treba poudariti, da je Direktiva 2003/88 razen izjeme v posebnem primeru, kot je ta iz člena 7(1) te direktive v zvezi s plačanim letnim dopustom, omejena na urejanje nekaterih vidikov organizacije delovnega časa, da se zagotovita varnost in zdravje delavcev, tako da se načeloma ne uporablja za plače delavcev (glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras, C-266/14, EU:C:2015:578, točka 48 in navedena sodna praksa).

26 Vendar ta ugotovitev ne pomeni, da ni treba odgovoriti na vprašanje za predhodno odločanje, ki je bilo Sodišču predloženo v tej zadevi.

27 Kot generalni pravobranilec poudarja v točki 45 sklepnih predlogov, se namreč spor, o katerem odloča predložitveno sodišče, nanaša na to, ali se zakon o delovnem času uporabi za „starše“ namestnike in ali so tožeče stranke zato upravičene do zahtevanih plačil.

28 V teh okoliščinah je predložitveno sodišče Sodišču predlagalo, naj razloži člen 17(1) Direktive 2003/88, ki je bil v skladu s pojasnili navedenega sodišča v nacionalno pravo prenesen s členom 2(1)(3) zakona o delovnem času.

29 Zato je treba ugotoviti, ali so lahko dejavnosti, ki jih tožeče stranke iz postopka v glavni stvari izvajajo kot „starši“ namestniki, zajete s področjem uporabe člena 17(1) Direktive 2003/88, ki državam članicam dopušča, da pod določenimi pogoji odstopajo od členov od 3 do 6, 8 in 16 te direktive, če zaradi posebnih značilnosti izvajane dejavnosti dolžina delovnega časa ni odmerjena ali vnaprej določena ali jo lahko določijo delavci sami.

30 V zvezi s tem je treba poudariti, da je „staršem“ namestnikom, ki so zaposleni pri društvu SOS-Lapsikylä ry, naloženo, da med odsotnostjo titularnih „staršev“, ki so prav tako zaposleni pri istem delodajalcu, v neprekinjenih obdobjih 24 ur, ki se lahko povezujejo več dni, prevzamejo dnevno upravljanje hiše za otroke ter varstvo in vzgojo otrok, ki so v njej nastanjeni, za kar dobijo pravico do enega prostega dne na teden in povprečno dveh prostih koncev tedna na mesec.

31 V skladu s sodno prakso Sodišča je treba odstopanje iz člena 17(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da se njegovo področje uporabe omeji na to, kar je nujno potrebno za varstvo interesov, katerih varstvo to odstopanje omogoča (sodbi z dne 9. septembra 2003, Jaeger, C-151/02, EU:C:2003:437, točka 89, in z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère, C-428/09, EU:C:2010:612, točka 40).

32 Sodišče je prav tako presodilo, da se navedeni člen 17(1) uporablja za delavce, katerih celotni delovni čas se ne meri oziroma ni vnaprej določen ali ga delavci lahko določijo sami zaradi posebnih značilnosti izvajane dejavnosti (sodbi z dne 7. septembra 2006, Komisija/Združeno kraljestvo, C-484/04, EU:C:2006:526, točka 20, in z dne 14. oktobra 2010, Union syndicale Solidaires Isère, C-428/09, EU:C:2010:612, točka 41).

33 Predložitveno sodišče mora v zvezi s tem pri konkretni presoji okoliščin zadeve, kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 68 sklepnih predlogov, upoštevati, da je delovni čas „starša“ namestnika v velikem delu vnaprej določen s pogodbo o zaposlitvi, ki ga povezuje z njegovim delodajalcem, saj je število 24-urnih obdobij, ki jih mora opraviti letno, pogodbeno določeno. Navedeno sodišče mora upoštevati tudi, da navedeni delodajalec vnaprej pripravi sezname, na katerih so v rednih razmikih navedena 24-urna obdobja, v katerih je „staršu“ namestniku naloženo upravljanje hiše za otroke.

34 Ob upoštevanju teh elementov ni mogoče trditi, da se celotni delovni čas „staršev“ namestnikov ne meri oziroma ni vnaprej določen ali da ga „starš“ namestnik lahko določi sam zaradi posebnih značilnosti izvajane dejavnosti, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

35 Ob upoštevanju elementov, ki so na voljo Sodišču, to, da so „starši“ namestniki v obdobju, v katerem jim je naloženo upravljanje hiše za otroke, nekoliko samostojni pri uporabi časa in natančneje pri organizaciji svojih dnevnih nalog, gibanju in obdobjih nedejavnosti, ne da bi se zdelo, da v praksi obstaja nadzor delodajalca, te ugotovitve ne omaja.

36 Prvič, najprej je treba poudariti, da težave, ki jih lahko ima delodajalec pri nadzoru nad vsakodnevnim izvajanjem dejavnosti svojih zaposlenih, na splošno ne morejo zadostovati za to, da bi se štelo, da se celotni delovni čas ne meri oziroma ni vnaprej določen ali da ga lahko določi delavec sam, saj delodajalec vnaprej določi začetek in konec delovnega časa.

37 Dalje, v obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da delodajalec ne nadzira, kako „starš“ namestnik izvaja svoje dejavnosti v 24-urnem obdobju, v katerem vodi hišo za otroke. Vendar pa delodajalec vnaprej določi sezname, iz katerih je za vsak dan posebej razvidno, v kateri hiši mora delati „starš“ namestnik. Zadnjenavedeni se s titularnim „staršem“ dogovori o uri, ko se začne nadomeščanje. Poleg tega je treba izmene razporediti tako, da ima vsak delavec povprečno dva prosta konca tedna na mesec. Tako ni iz ničesar v predložitveni odločbi razvidno, da delodajalec ne bi mogel nadzorovati, ali je „starš“ namestnik na eni strani dejansko prevzel skrb za hišo za otroke ob času dneva, za katerega se je s titularnim „staršem“ dogovoril, da se začne nadomeščanje, in ali je na drugi strani opravljal to nadomeščanje do izteka 24-urnih obdobij, ki so mu bila dodeljena.

38 Nazadnje, iz predložitvene odločbe je razvidno, da mora „starš“ namestnik pripraviti poročilo o tem, kako je izvedel program varstva in vzgoje, ki je določen za vsakega otroka. To poročilo tako pomeni sredstvo nadzora, ki ga ima na voljo delodajalec in ki ga ta lahko uporabi za nadziranje, kako njegovi delavci izvajajo svoje dejavnosti, in s tem meri njihov delovni čas.

39 Drugič, možnost „staršev“ namestnikov, da do neke mere odločajo glede svojih obdobij nedejavnosti v 24-urnih obdobjih, v katerih skrbijo za hišo za otroke, kot jo je opisalo predložitveno sodišče, pa tem ne omogoča, da bi povsem prosto določali število delovnih ur, ki jih opravijo v navedenih obdobjih.

40 Kot poudarja predložitveno sodišče, je treba na eni strani navesti, da se morajo „starši“ namestniki s titularnimi „starši“ posvetovati o upravljanju hiše za otroke in da se zdi, da bi bilo to, da bi se „staršem“ namestnikom dovolilo, da zlasti glede urnikov v hiši, za katero so začasno prevzeli skrb, bistveno spremenijo navade, ki so jih uvedli titularni „starši“, v nasprotju s splošno shemo sistema sprejema, vzpostavljenega z vasmi za otroke. Zdi se, da zato spoštovanje teh navad pomeni, da „starši“ namestniki ne morejo sami povsem prosto določiti svojih delovnih ur.

41 Na drugi strani je treba poudariti, da je treba za „delovni čas“ v smislu člena 2(1) Direktive 2003/88 šteti čas, v katerem delavec dela, je na razpolago delodajalcu in opravlja svoje naloge ali dolžnosti v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso (sodba z dne 10. septembra 2015, Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras, C-266/14, EU:C:2015:578, točka 25).

42 Tako so obdobja nedejavnosti, do katerih lahko pride v 24-urnih obdobjih, v katerih „starš“ namestnik vodi hišo za otroke, zajeta z opravljanjem dolžnosti delavca in pomenijo delovni čas, kadar je „starš“ namestnik zavezan biti fizično prisoten na kraju, ki ga določi delodajalec, in mu biti tam na voljo, da bi lahko takoj opravil ustrezne naloge, če bi bilo to potrebno (glej v tem smislu sodbo z dne 1. decembra 2005, Dellas in drugi, C-14/04, EU:C:2005:728, točka 48, in sklep z dne 11. januarja 2007, Vorel, C-437/05, EU:C:2007:23, točka 28).

43 Ker taka obdobja nedejavnosti spadajo v delovni čas „staršev“ namestnikov, možnosti, ki jih imajo ti pri določanju, kdaj se ta obdobja začnejo in končajo, torej ni mogoče enačiti z možnostjo teh delavcev, da prosto določijo začetek in konec svojega delovnega časa.

44 Poleg tega in tudi ob predpostavljanju, da je mogoče za nekatera obdobja nedejavnosti v 24-urnih obdobjih, v katerih „starši“ namestniki vodijo hišo za otroke, v delu, v katerem „starši“ namestniki, kot je društvo SOS-Lapsikylä ry navedlo na obravnavi in ne da bi bilo to prerekano, sicer morajo ostati ves čas dosegljivi, vendar jim je dovoljeno, da zapustijo delovno mesto, kadar so otroci, za katere skrbijo, zaposleni zunaj hiše, šteti, da niso delovni čas, temveč čas počitka v smislu člena 2(2) Direktive 2003/88, se ta možnost zapustiti delovno mesto nanaša le na del njihovega dnevnega urnika in je zanjo razvidno, da je ne določijo „starši“ namestniki sami, temveč je določena glede na ure odsotnosti otrok. Tako ta posebnost delovnih razmer „staršev“ namestnikov ne more privesti do sklepa, da se njihov celotni delovni čas ne meri oziroma ni vnaprej določen ali da ga v celoti določijo „starši“ namestniki sami.

45 Iz navedenega izhaja, da ob upoštevanju elementov, ki jih ima Sodišče na voljo, v okoliščinah, kot so v postopku v glavni stvari, ni iz ničesar razvidno, da bi bila lahko dejavnost „staršev“ namestnikov kot zaposlenih oseb zajeta s področjem uporabe člena 17(1) Direktive 2003/88. Zato ni razvidno, da bi bilo treba poleg tega preveriti, ali je dejavnost „staršev“ namestnikov z drugih vidikov primerljiva z eno od treh dejavnosti, ki so primeroma navedeni v navedenem členu, natančneje z „delavci, ki so družinski člani“ iz člena 17(1)(b) te direktive.

46 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točkah od 72 do 80 sklepnih predlogov, „staršev“ namestnikov nikakor ni mogoče šteti za delavce, ki so družinski člani, ker niso zajeti z izjemo iz člena 17(1)(b) Direktive 2003/88.

47 Tako odstopanje, ki ga je treba, kot je bilo poudarjeno v točki 31 te sodbe, razlagati ozko, namreč zajema le delo, ki je bilo opravljeno v okviru, v katerem je delovno razmerje, ki povezuje delodajalca z delavcem, družinsko. V takem okviru, za katerega so značilna zaupna razmerja in posebne obveznosti med strankami, je namreč mogoče dopustiti, da se celotni delovni čas ne meri oziroma ni vnaprej določen ali da ga lahko določi zaposleni družinski član.

48 Nasprotno pa zgolj okoliščina, da je zadevna dejavnost podobna vzgojnim nalogam in čustveni navezanosti, ki jih načeloma prevzemajo starši v razmerju do svojih otrok, ne omogoča, da bi se za navedeno dejavnost uporabila izjema, določena v členu 17(1)(b) Direktive 2003/88.

49 Ob upoštevanju vsega navedenega je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 17(1) Direktive 2003/88 razlagati tako, da se ne more uporabiti za dejavnost zaposlene osebe, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki je zagotavljanje skrbi za otroke v razmerah družinskega okolja med nadomeščanjem osebe, ki ji je primarno naložena ta naloga, če ni dokazano, da se celotni delovni čas ne meri oziroma ni vnaprej določen ali da ga lahko določi delavec sam, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Stroški

50 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 17(1) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa je treba razlagati tako, da se ne more uporabiti za dejavnost zaposlene osebe, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki je zagotavljanje skrbi za otroke v razmerah družinskega okolja med nadomeščanjem osebe, ki ji je primarno naložena ta naloga, če ni dokazano, da se celotni delovni čas ne meri oziroma ni vnaprej določen ali da ga lahko določi delavec sam, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Podpisi